

Bedrijfsartikelen & Kantinebijeenkomsten

**Duurzame energie en energiebesparing 2011 in
de paddenstoelenteelt.**

Gefinancierd door
Schoon & Zuinig / AgentschapNL
Postbus 8242
3503 RE Utrecht

Uitgevoerd door
J.H. Gielen
DLV Plant / Cpoint
Expeditiestraat 16a
5961 PX Horst

Jos Hilkens
Advisee
Bronneberg 12
6075 CW Herkenbosch

Projectnummer: 12323.07

DLV Plant
Postbus 6207
5960 AE Horst

Expeditiestraat 16 a
5961 PX Horst

T 077 398 75 00
F 077 398 66 82
E info@dlvplant.nl
www.dlvplant.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding en doel	4
1.1 Doel van het project	4
1.2 Achtergronden	4
1.3 Opzet	4
1.4 Wijziging	4
2 Realisatie	6
3 Evaluatie	8
3.1 Bereik en effect	8
3.2 Samenwerking	8
3.3 Overzicht communicatie	8

Samenvatting

In 2011 is door Cpoint en AdVisie een project uitgevoerd onder de titel 'Bedrijfsartikelen & Kantinebijeenkomsten' in opdracht van de stuurgroep Schoon en Zuinig Paddenstoelenteelt. Doel van het project was om ondernemers in de paddenstoelenteelt te informeren over de mogelijkheden anno 2011 op het gebied van investeringen in Duurzame energie en energiebesparing. Nog te weinig paddenstoelentelers maken gebruik van de mogelijkheden om energie te besparen of om vormen van duurzame energie toe te passen. Dit wordt mede veroorzaakt door de huidige economische situatie in de sector waardoor investeringen worden uitgesteld. Toch is het van belang om blijvend te communiceren over het belang van energiebesparing en het toepassen van duurzame energie, niet alleen omdat energie een hoge kostenpost blijft in de teelt van paddenstoelen.

Gedurende het project zijn 5 artikelen verschenen in het vakblad Paddenstoelen, en werden er 4 kantine bijeenkomsten georganiseerd op de volgende onderwerpen: Zonnepanelen, Warmte pompen, Lage temperatuur verwarming en Houtverbranding. Alle onderwerpen die mogelijk interessant zijn voor de paddenstoelen teler. Tijdens de werving werd opgemerkt dat men veel interesse in het onderwerp had, maar dat men wegens drukke werkzaamheden geen tijd kon vrijmaken. Bij de werving voor dergelijke bijeenkomsten is het van belang om na een algemene uitnodiging ook de telers nog persoonlijk te benaderen en, waar mogelijk, flexibel te zijn in de planning van locatie, datum en tijdstip van de bijeenkomst. Uitvoerders zijn van mening dat de ondernemers die aanwezig waren op de bijeenkomsten, geïnteresseerd waren in de mogelijkheden van energie besparing of het toepassen van vormen van duurzame energie. Voor deze groep is dan ook het doel bereikt, zo is de opinie. Het bereik van de gepubliceerde artikelen is moeilijk te meten.

1 Inleiding en doel

1.1 Doel van het project

Doel van het project was om ondernemers in de paddenstoelenteelt te informeren over de mogelijkheden anno 2011 op het gebied van investeringen in Duurzame energie en energiebesparing. Dit in het kader van het Convenant Schoon & Zuinig, de afspraken die de sector met de overheid heeft gemaakt om te komen tot besparingen in het gebruik van en energie en het toepassen van duurzame energie bronnen. Het oorspronkelijke voorstel is ingediend bij de stuurgroep eind 2010 waar, na honorering onder projectnummer 12323.07-101014, in de loop van 2011 effectief is begonnen met de uitvoering. In dit stadium is ook AdVisie in de persoon van Jos Hilken betrokken in de uitvoering van het project.

1.2 Achtergronden

Nog te weinig paddenstoelentelers maken gebruik van de mogelijkheden om energie te besparen of om vormen van duurzame energie toe te passen. Dit wordt mede veroorzaakt door de huidige economische situatie in de sector waardoor investeringen worden uitgesteld. Ook ontbreekt momenteel de prikkel van hoge energieprijzen. Hierdoor is 2011 bij uitstek geschikt om aandacht te schenken aan communicatie, kennisoverdracht en draagvlak. Een van de geplande activiteiten is het communiceren via bedrijfsartikelen over toegepaste DE- en energiebesparingmogelijkheden. In het verlengde hiervan is het noodzaak om deze materie blijvend onder de aandacht te brengen. Immers, herhaling is de kracht van de boodschap die op diverse manieren moet worden gebracht. Eén van die methoden is directe confrontatie. Door middel van bijeenkomsten op het bedrijf zelf, bijvoorbeeld kantine bijeenkomsten op het desbetreffende bedrijf van de bedrijfsartikelen, worden telers uit de regio of van studieclubs uitgenodigd. Op deze wijze wordt het onderwerp energie met regelmaat onder de aandacht van de telers gebracht, zodat men bij eventuele investeringsmogelijkheden hierop in kan spelen.

1.3 Opzet

De opzet was om één algemeen artikel en vier bedrijfsartikelen te schrijven van bedrijven binnen en eventueel ook buiten de sector, welke interessante DE / energiebesparingsopties toepassen. Van te voren werd geselecteerd op basis van de toegepaste opties. De betreffende bedrijven worden bezocht waarbij onder andere informatie en foto's worden verzameld. Tevens wordt eventueel onbrekende achtergrondinformatie (bv. via toeleveranciers) verzameld. Met behulp van deze gegevens wordt het bedrijfsartikel geschreven, bedoeld voor plaatsing in het vakblad Paddenstoelen.

In het verlengde van de bedrijfsartikelen worden er een aantal kantinebijeenkomsten georganiseerd in de diverse teeltregio's of voor studieclubs. Waar mogelijk worden de bijeenkomsten gepland op de 4 bedrijven waarvan ook de bedrijfsartikelen zijn geschreven. De opzet is om in een avond of middag op een aantrekkelijke manier diverse aspecten van energiebesparing en vormen van duurzame energie onder de aandacht van de telers te brengen. Dit hoeft niet alleen betrekking te hebben op de mogelijkheden in de sector zelf, maar ook de ontwikkeling in andere sectoren. Bijvoorbeeld over zonne-energie toepassingen of de kansen van aardwarmte. Centraal blijft echter staan wat telers nu al kunnen doen aan energietoepassingen in de sector zelf.

1.4 Wijziging

Tijdens de aanvang van het project is verzocht om dit te combineren met een opdracht van AgentschapNL aan AdVisie, voor het presenteren van een 4-tal technische- /

bedrijfseconomische doorrekeningen. Deze zouden dan tevens tijdens de kantinebijeenkomsten kunnen worden gepresenteerd. Hiervoor zijn binnen de projectbegroting een aantal wijzigingen doorgevoerd.

1. Omdat het vakblad Paddenstoelen maar 2-maandelijks uitkomt zijn er t.b.v. de projectduur, naast het algemene aankondigingsartikel nu 2 dubbele artikelen (ipv 4 enkele) geplaatst.

2. Daarnaast is het aantal kantinebijeenkomsten verminderd van acht naar vier gezien het aantal technisch voor de sector interessante onderwerpen op het gebied van energie. Wel is het zo dat een dubbel programma is aangeboden: enerzijds de technisch interessante energiebesparende opties en anderzijds de technische-/bedrijfseconomische doorrekeningen van energiebesparende maatregelen op bestaande bedrijven. Dit laatste gebeurt door het inhuren van Advisie door C Point, binnen het al aan Cpoint toegekende budget.

3. Tot slot is de einddatum van het project gewijzigd naar 31 oktober 2011 gezien de laatste 2 kantinebijeenkomsten pas na de vakantieperiode konden worden gepland.

Uiteindelijk waren de volgende activiteiten gepland.

1. Schrijven algemeen aankondigingsartikel
2. Selectie bedrijven, bedrijfsbezoek + naderhand verzamelen aanvullende gegevens (4*)
3. Schrijven bedrijfsartikelen (2 dubbele artikelen)
4. Werving deelnemers, aanmeldingen indelen in groepen, data plannen, uitnodigingen versturen
5. Algemene presentatie kantinebijeenkomsten uitwerken
6. Aanvullend bedrijfsspecifiek presentatieonderdeel uitwerken per bedrijf (4*)
7. Organisatie en uitvoeren kantinebijeenkomsten (4*) (incl. aftrap op 18-11-2010 in Vught).
8. Inhuur AdVisie voor samenwerking en presentatie van de technische- / bedrijfseconomische presentaties tijdens kantinebijeenkomsten (4*)

2 Realisatie

Binnen het project zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

Artikel met algemene informatie.

Er is een algemeen artikel geschreven over dit project in Paddenstoelen nr. 1 februari 2011. Artikel is bijgesloten als PDF bestand in de rapportage

Selectie bedrijven en verzamelen aanvullende gegevens.

Allereerst zijn de onderwerpen bepaald welke interessant zijn voor de paddenstoelensector. Vervolgens is gekeken welke informatie nodig is en bij wie we die konden verzamelen. Naast de archieven van Cpoint en AdVisie is informatie verkregen van gebruikers en toeleveranciers. Waar mogelijk zijn ervaringen van telers verwerkt als informatiebron.

Schrijven bedrijfsartikelen

Met terugkoppeling naar de betreffende telers en hun toeleveranciers zijn over de volgende onderwerpen bedrijfsartikelen geschreven (met publicatiedatum):

- Zonnepanelen(Paddenstoelen nr. 2 april 2011)
- Warmtepomp(Paddenstoelen nr. 2april 2011)
- Lage temperatuurverwarming(Paddenstoelen nr. 3 juli 2011)
- Houtverbranding (Paddenstoelen nr. 3 juli 2011)

De artikelen zijn in het vakblad Paddenstoelen gepubliceerd. Steeds twee onderwerpen gezamenlijk in een dubbel artikel. De artikelen zijn als PDF bestand bijgesloten in de rapportage.

Werving deelnemers

Alle telers in Nederland hebben een uitnodiging per mail en / of fax ontvangen. Het aantal aanmeldingen op deze mailing was echter bij alle 4 bijeenkomsten onvoldoende. Vervolgens werden door Cpoint en Advisie een groep bedrijven geselecteerd en individueel telefonisch benaderd om de interesse te peilen en om de telers te stimuleren om de bijeenkomst te bezoeken. De selectie was gebaseerd op onze kennis dat dit voor bepaalde bedrijven interessant zou kunnen zijn, dan wel dat men zich aan het oriënteren was op de genoemde onderwerpen. Bovendien moesten de bedrijven binnen een acceptabele reisafstand liggen. Deze combinatie heeft een geïnteresseerde en gemotiveerde groep van gemiddeld 12-14 deelnemers opgeleverd.

De vier kantinebijeenkomsten hadden de volgende opzet:

13:30 uur ontvangst met koffie

13:45 uur introductie

14:00 uur presentatie onderwerp energiebesparende techniek

14:45 uur technische rondleiding

15:30 pauze

15:45 presentatie technische / bedrijfseconomische doorlichting bestaande champignonkwekerij

16:30 discussie energie neutraal telen mogelijk

17:00 afsluiting

De vierde en laatste bijeenkomst is 's avonds gehouden, omdat dit de telers beter uitkwam.

Realisatie Kantinebijeenkomsten

De volgende onderwerpen zijn besproken met data en plaats van de bijeenkomst:

- Zonnepanelen 13 mei 2011 op bedrijf van *Durasolar* te Didam.
- Warmtepompen 24 juni 2011 op bedrijf van Champignonkwekerij Peter van Asseldonk te Boekel.

- Lage temperatuurverwarming 16 september 2011 op het bedrijf van Gerard Sikes te IJsselsteijn.
- Houtverbranding 10 oktober 2011 op het bedrijf van Bert van Kemmeren te Rijsbergen.

De technische presentatie van het onderwerp werd door een toeleverancier, Cpoint of AdVisie uitgevoerd of een combinatie van de genoemde partijen. De technische rondleiding werd in combinatie gedaan door de teler en bovengenoemde partijen, afhankelijk van het onderwerp. De toelichting van de technische / bedrijfseconomische doorlichting is door AdVisie uitgevoerd. De discussie over energie neutraal telen werd eigenlijk al gevoerd tijdens de presentatie van de onderwerpen (i.p.v. aan het einde). Hierbij werd voldoende tijd genomen om ook op vragen van telers in te gaan en aanverwante onderwerpen en technieken aan de orde te laten komen.

De deelnemers hebben na afloop ook de informatie over zonnepanelen, warmte pompen, lage temperatuur verwarming en houtverbranding opgestuurd gekregen. De bedrijfseconomische doorrekeningen zijn niet verspreid en ook niet aan deze rapportage toegevoegd in verband met de bedrijfseigen gegevens van de doorgerekende bedrijven.

3 Evaluatie

3.1 Bereik en effect

Het doel van het project was om het belang van toepassingen van vormen van Duurzame energie en energiebesparing in de paddenstoelensector onder de aandacht te brengen. De algemene teneur was dat ondernemers momenteel weinig aandacht schenken aan het onderwerp energie, wegens andere zaken in de bedrijfsvoering zoals afzet. De investeringsbereidheid is dan ook laag, zo bleek uit de activiteit om deelnemers te werven voor de bijeenkomsten. Uitvoerders vernamen dat de factor 'tijd' voor veel telers een beperkende is. Diverse malen werd opgemerkt dat men veel interesse in het onderwerp had, maar dat men het wegens drukke werkzaamheden niet kon inplannen. Bij de werving voor dergelijke bijeenkomsten is het van belang om na een algemene uitnodiging ook de telers nog persoonlijk te benaderen en, waar mogelijk, flexibel te zijn in de planning van locatie, datum en tijdstip van de bijeenkomst.

Wel kunnen de uitvoerders stellen dat de ondernemers die aanwezig waren op de bijeenkomsten, geïnteresseerd waren in de mogelijkheden van energie besparing of het toepassen van vormen van duurzame energie. Voor deze groep is dan ook het doel bereikt, zo is de mening van de uitvoerders. De reacties van de ondernemers op de gebrachte onderwerpen waren positief. De deelnemende telers bleken zonder meer geïnteresseerd te zijn in (bedrijfeconomisch interessante) opties om energie te besparen. Naast de meer bekende opties, was men erg geïnteresseerd in de meest recente ontwikkelingen en mogelijkheden om significante energiebesparing te kunnen realiseren. Het feit dat ook de leverancier en betreffende teler aanwezig waren om vragen m.b.t. techniek, kosten en praktijkervaringen te beantwoorden, maakte de bijeenkomsten effectief voor de deelnemers. De technische rondleiding was hierbij een verduidelijking en een goede aanvulling op de presentaties.

3.2 Samenwerking

Het project is uitgevoerd door Cpoint in samenwerking met AdVisie. De samenwerking geeft een goede combinatie van theorie en praktijk, een breder netwerk en een interessanter en gevarieerder programma voor de telers. De samenwerking is goed en plezierig verlopen.

3.3 Overzicht communicatie

De volgende communicatiemiddelen zijn ingezet:

- Algemeen artikel Paddenstoelen nr. 1 februari 2011, zie pdf(1) : Artikel Energie aankondiging.
- Zonnepanelen en Warmte pompen(Paddenstoelen nr. 2 april 2011), zie pdf (2) : Artikel Energie Zonnepanelen en warmte pompen
- Lage temperatuurverwarming en Houtverbranding (Paddenstoelen nr. 3 juli 2011), zie pdf (3)
- Uitnodiging voor bijeenkomsten, zie pdf (4)
- Aanmeldingsformulieren bijeenkomsten, zie pdf (5)
- Telefonische benadering voor bijeenkomsten
- Algemeen voorbeeld bijeenkomsten, zie pdf (6)
- Presentatie zonnepanelen, eerste bijeenkomst, zie pdf 7
- Presentatie warmtepomp, tweede bijeenkomst, zie pdf 8
- Presentatie lage temperatuur verwarming, derde bijeenkomst, zie pdf 9
- Presentatie houtverbranding, vierde bijeenkomst, zie pdf 10 en pdf 10a